

Ny lag om etableringsinsatser

Ny lag - nya möjligheter

Den 17 mars 2010 beslutade riksdagen om en ny lag som ska påskynda nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Varje nyanländ ska utifrån sina förutsättningar få professionellt stöd att så snabbt som möjligt lära sig svenska, komma i arbete och klara sin egen försörjning.

Den nya lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare gäller från och med den 1 december 2010 och innebär förändrade eller nya ansvarsområden för Arbetsförmedlingen, kommunerna, Länsstyrelserna, Försäkringskassan samt Migrationsverket. Samtidigt införs en ny aktör – etableringslotsen. Detta blad utgör en basinformation om den nya lagen. En utförligare information lämnas då samtliga förordningar är klara.

Målgrupp

Lagen om etableringsinsatser vänder sig till nyanlända i arbetsför ålder (20-64 år) som har fått uppehållstillstånd som flyktingar eller av flyktingliknande skäl samt kvotflyktingar. Även nyanlända i åldern 18-19 år, som saknar föräldrar i Sverige, omfattas av den nya lagen liksom anhöriga till nyanlända. Därmed riktar sig den nya lagen till samma målgrupp som idag ska erbjudas introduktion av kommunerna.

Etableringssamtal

I direkt anslutning till beskedet om uppehållstillstånd får den nyanlända erbjudande om etableringssamtal, som syftar till att klargöra hans eller hennes intressen, ambitioner, yrkes- och utbildningsbakgrund samt behov av stöd. Under etableringssamtalet, som utgörs av ett eller flera samtal, får den nyanlända också information om var i landet det finns förutsättningar för boende och arbete utifrån hans eller hennes bakgrund. Syftet är att skapa en god matchning mellan kompetens och framtida boendeort. Etableringssamtalet resulterar i en etableringsplan.

Etableringsplan

Etableringsplanen beskriver de aktiviteter som ska stödja den nyanlända på vägen till arbetsmarknaden. Aktiviteterna ska bedrivas på heltid (eller i vissa

fall på deltid med hänsyn till prestationsförmågan hos individen) och ska minst innehålla svenska för invandrare (sfi), samhällsorientering och arbetsförberedande insatser (till exempel validering av utbildnings- och yrkeserfarenheter samt praktik).

Det är Arbetsförmedlingen som, tillsammans med individen och i samverkan med berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer, utformar etableringsplanen. Planen omfattar högst 24 månader från och med den dag som den fastställs.

Rätten till en etableringsplan gäller i ett år från och med den dag som den nyanlända folkbokförs i en kommun för första gången. Nyanlända som förvärvsarbetar på heltid, går i gymnasieskola eller på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan, endast kan delta i etableringsinsatser på mindre än 25 procent av heltid, har ingen rätt till etableringsplan.

Bosättning

Arbetsförmedlingen ansvarar för att ta fram bosättningsunderlag och anvisa till en kommun för de personer som har rätt till etableringsplan och behöver stöd med att hitta boende. Ansvaret för bosättning av kvotflyktingar, ensamstående/hushåll där ingen har rätt till etableringsplan, ligger även fortsättningsvis hos Migrationsverket.

Kommunernas mottagande av nyanlända ska, liksom idag, bygga på överenskommelser och fastställas mellan länsstyrelserna och kommunerna (kommunalt). Länstalen (fördelningen av mottagningsbehovet på länsnivå) kommer att fastställas av Arbetsförmedlingen efter samråd med länsstyrelserna och Migrationsverket.

Etableringslots

Etableringslotsen (lotsen) arbetar på uppdrag av Arbetsförmedlingen och ska stödja den nyanlände att realisera och utveckla sin etableringsplan. Den nyanlände väljer själv vilken lots han eller hon vill anlita i Arbetsförmedlingens bank av godkända och kontrakterade lotsar. Lotsen kan vara ett företag eller en organisation. Ersättningen till lotsen är prestations- och resultatbaserad.

Etableringsersättning

En nyanländ som deltar i de aktiviteter som ingår i etableringsplanen har rätt till etableringsersättning. Ersättningen är lika för alla oavsett var i landet man bor och individuell, vilket innebär att den inte påverkas av inkomsterna hos andra personer i hushållet.

Rätten till etableringsersättning upphör när etableringsplanen slutar att gälla, vilket innebär att ersättning maximalt utbetalas under 24 månader.

Arbetsförmedlingen beslutar om etableringsersättningen och Försäkringskassan betalar ut ersättningen. Kommunerna kommer därmed inte att betala ut introduktionsersättning/försörjningsstöd till nyanlända som deltar i etableringsaktiviteter på heltid. Det kan dock bli aktuellt med kompletterande försörjningsstöd för personer som inte deltar i aktiviteter på heltid.

Den som har rätt till etableringsersättning kan få etableringstillägg och bostadsersättning. Försäkringskassan beslutar om och betalar ut dessa ersättningar tillsammans med etableringsersättningen.

Kommunernas ansvar och uppgifter

Även fortsättningsvis kommer kommunerna att ha en viktig roll för nyanländas etablering. Utöver ett fortsatt ansvar för introduktionen av de personer som inte omfattas av den nya lagen ansvarar kommunerna även framledes för:

- mottagande och bostadsförsörjning
- att vid behov ge praktisk hjälp i samband med bosättning
- undervisning i sfi och annan vuxenutbildning
- samhällsorientering, som blir en lagreglerad skyldighet för kommunerna
- skola, förskoleverksamhet, barnomsorg och andra insatser för barn och ungdomar
- insatser inom det sociala området
- att se till att övrig kommunal verksamhet och service kommer nyanlända till del
- försörjning och andra insatser för de som inte har rätt till etableringsplan på grund av nedsatt prestationsförmåga

Innan sommaren kommer en ny ersättningsförordning, vilken preciserar den ersättning som kommunerna kommer att få för de kostnader som uppstår i samband med mottagande av nyanlända.

Statens ansvar och uppgifter

Arbetsförmedlingen

- har ett samordnande ansvar för etableringsinsatserna
- är stödjande och pådrivande i förhållande till andra parter
- ansvarar för etableringssamtalen
- ansvarar för bosättning av personer som har rätt till etableringsplan
- ansvarar för upprättande av etableringsplan
- beslutar om etableringserättning
- är uppdragsgivare till lotsar
- fastställer länstal efter samråd med länsstyrelsen och Migrationsverket

Försäkringskassan

- beslutar om etableringstillägg och bostadsersättning
- betalar ut etableringsersättning, etableringstillägg och bostadsersättning

Länstyrelserna

- medverkar till att det finns beredskap hos kommunerna att ta emot nyanlända
- tecknar överenskommelser med kommunerna om mottagande av nyanlända
- främjar regional samverkan mellan berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer som anordnar aktiviteter för nyanlända
- stödjer kommuner i samordningen av kommunal verksamhet såsom sfi och samhällsorientering

Migrationsverket

- tar fram nationell prognos för nyanlända
- ansvarar för bosättning av vissa nyanlända
- beslutar om statlig ersättning till kommuner och landsting

Mer information

arbetsformedlingen.se/integration
lansstyrelsen.se/integration
migrationsverket.se/kommuner
skl.se
regeringen.se/integration

Diarienummer: Af-2010/075951